

STA? M?OTKOWSKI: ORYGINA? Z PENSYLVANII

John S. Hilbert (Kenmore, USA)

Z cyklu: Szachi?ci polsko-ameryka?scy

STA? M?OTKOWSKI: ORYGINA? Z PENSYLVANII

Sta? M?otkowski (Stash Mlotkowski), urodzony 10 marca 1881 roku w Clifton Heights (stan New Jersey), by? polskiego pochodzenia.

Wed?ug "American Chess Bulletin" 1904 rodzice Stasia urodzili si? ju? po drugiej stronie Atlantyku, w Filadelfii, natomiast w Polsce urodzi? si? dziadek Stasia. W 1890 roku rodzina przeprowadzi?a si? do Camden (New Jersey) i miasto to sta?o si? ich siedzib? na wiele lat. Ojciec nauczy? Stasia gry w szachy, gdy ten mia? 12 lat. Nowe hobby zaprowadzi?o go w 1899 roku do licznie ucz?szczanego "Franklin Chess Club of Pennsylvania". Zosta? zauwa?ony przez "American Chess Bulletin" w 1904 roku, gdy podczas odbywaj?cego si? w St. Louis VII. Ameryka?skiego Kongresu Szachowego wygra? turniej poboczny, bez pora?ki. W turnieju g?ównym nie sz?o mu tak dobrze, ale w partii z 2. rundy mia? chwil? satysfakcji po schwytaniu nieprzyjacielskiego hetmana, cho? trzeba przyzna?, ?e przeciwnik nie reprezentowa? najwy?szego poziomu.

M?otkowski - Dr Shrader

St. Louis, X. 1904

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Gc4 Gc5 4. b4 G:b4 5. c3 Ga5 6. d4 d6 7. Hb3 Hf6 8. d5 Sd4 9. S:d4 Gb6 10. Sf3 Gg4 11. Gb5+ Kf8 12. Ge2 h6 13. a4 a5 14. Sa3 G:f3 15. G:f3 Hh4 16. Hc2 g5 17. h3 h5 18. g3 1-0.

W rundzie 9. i zarazem ostatniej Sta? spotka? si? ze s?awnym Frankiem Marshalllem, ostatecznym zwyci?zc? Kongresu, opromienionym s?aw? zwyci?zcy wielkiego turnieju mi?dzynarodowego w Cambridge Springs 1904, który zako?czy? si? zaledwie kilka miesi?cy wcze?niej (1. Marshall 13, 2-3. Janowski, Lasker - po 11, 4. Marco 9 itd.). Marshall jak burza przeszed? przez pierwsze osiem rund, nie trac?c nawet po?ówki, tote? remisowy wynik ich gry by? dla wszystkich niespodziank?. Regulamin turniejowy przewidywa? w takim przypadku powtórzenie partii i mo?na przypuszcza?, ?e nikt, nie wy??czaj?c samego Marshalla, nie mia? w?tpliwo?ci, i? gwiazdor ?wiatowych szachów zako?czy turniej ze stuprocentowym rezultatem. W istocie to Marshall winien by? zadowolony z unikni?cia pora?ki, cho? i M?otkowski móg?by powiedzie? to samo, uwzgl?dniaj?c sytuacj? w ko?cówce partii. Po fascynuj?cej walce trzech czarnych pionów z bia?? wie?? i skoczkiem pad? remis, który nikogo nie krzywdzi:

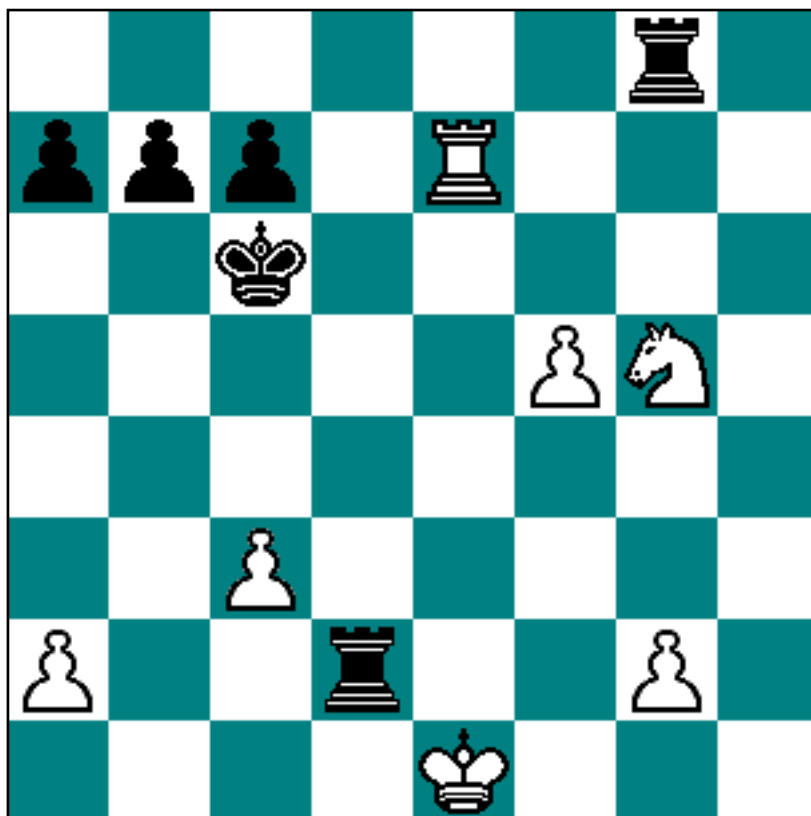
Marshall - M?otkowski

St. Louis, X.1904

1. e4 e5 2. d4 e:d4 3. Sf3 Gb4+ 4. c3 (W?tpliwej warto?ci gambitowa kontynuacja, która do?? cz?sto jest stosowana. Czarne zwykle gambit odrzucaj?.) **4...d:c3 5. b:c3 Gc5 6. Gc4 d6 7. Hb3** (Ta pozycja przydarzy?a mi si? kilka razy i moi przeciwnicy niezmiennie grywali w tym miejscu 7.O-O, na co teoretyczn? odpowiedzi? jest 7...Sc6 lub 7...Sd7.) **7...Hd7 8. 0-0 Sc6 9.**

M

Hc2 Sf6 10. Gg5 He7 11. Sbd2 h6 12. Gh4 g5 (Ryzykowne, prostsze i bezpieczniejsze jest 12...Ge6.) **13. Gg3 Sh5 14. e5 S:g3 15. e:d6 H:d6 16. h:g3** (Oczekiwa?em szacha wie??.) **16...0-0 17. Wad1** (Lub 17. Se4 17...Gf5.) **17...Gb6 18. S:g5?** (Po?wi?cenie, które nie jest uzasadnione przez powsta?? pozycj?.) **18...h:g5 19. Sf3 Hf6 20. Wd5 Wd8 21. W:g5+ Kf8 22. Hh7 Se7 23. G:f7 Gf5 24. Hh5 H:f7 25. Hh6+ Ke8 26. Wg7 Wd6** (26....He6 27. We1 z remisem.) **27. Hg5 Hf6 28. We1 H:g5 29. S:g5 Kd7 30. Wg:e7+ Kc6** (Po wybrni?ciu z k?opotów czarne, maj?c figur? za dwa piony, powinny wygra?.) **31. g4 Wd2** (Uwa?am to za silniejsze ni? bezpieczne **31...Gc2**. Je?li 31...G:g4, to 32. Sf7.) **32. g:f5 G:f2+ 33. Kf1 G:e1 34. K:e1 Wg8.**

35. We6+ Kb5? (To mog?o spowodowa? pora?k?. Wci?? wygrywa?o 35... Wd6.) **36. We5+ Kc4 37. f6 Wd7 38. Se4 Wf7 39. Kf2 Wg6 40. Ke3** (S?abe, nale?a?o gra? 40. Wf5 z przewag? bia?ych.) **40...b6 41. Wf5 W:g2 42. a4 a5 43. Kf4 Kb3 44. Ke5 We2** (Lub 44...K:a4 45.Ke6 Wf8 46.Ke7 Wgg8, co wskaza? jeden z uczestników turnieju, p. Uedemann.) **45. Wf4** (Je?li 45. Ke6, to 45...W:f6+.) **45...K:a4 46. Ke6 Wh7 47. Kd5 Kb3 48. f7 Wh8 49. f8H W:f8 50. W:f8 a4 51. c4 a3 52. Wf3+ Kb2 53. Sc3 a2 54. Sa4+ Kc1 55. Wa3 Wc2 56. Kd4 Kb1 57. Kd3 W:c4 1/2.** Partia ukaza?a si? w "American Chess Bulletin", sk?d pochodz? zacytowane komentarze M?otkowskiego.

Sze?? lat pó?niej M?otkowski wci?? gra? w szachy w rejonie Filadelfii. W poni?szej partii przeciwnikiem by? jego dobry znajomy Norman T. Whitaker, w przysz?o?ci mistrz mi?dzynarodowy, z?odziej samochodów i skazaniec. Zapis ukaza? si? 6 marca 1910 r. w "Philadelphia Inquirer" z uwagami redaktora rubryki szachowej Waltera Penn Shipleya.

M?otkowski - Whitaker
Mistrzostwa stanu Pensylwania 22 II 1910

Strona 2 / 4

(c) 2024 Adam Umiastowski & Tomasz Lissowski <vistula@szachowavistula.pl> | 2024-05-11 07:31

URL: <http://szachowavistula.pl/felietony/index.php?action=artikel&cat=14&id=206&artlang=pl>

M

1. e4 e6 2. d4 d5 3. e:d5 e:d5 4. Sf3 Sf6 5. Gd3 Gd6 (Komentuj?c powsta?y wariant obrony francuskiej kilkakrotnie podkre?alamy, ?e najlepszy kontynuacja dla czarnych jest 5...Ge7, jakkolwiek ruch w tek?cie jest stosowany przez najwi?kszych ekspertów obecnej doby.) **6. 0-0** (Bia?e mog?y uzyska? nieco lepszy pozycja graj?c 6.He2+ z wymian? hetmanów i nast?pnym We1.) **6...0-0 7. Sc3 Gg4 8. Gg5 c6 9. Se2** (Zmar?y G. C. Reichhelm w partii z Halpernem w jednym z meczów pomi?dzy klubami Franklina i Manhattan zastosowa? bia?ymi now? metod? ataku: 9.h3 Gh5 10.g4 Gg6 11.Se5 G:d3 12.H:d3 itd.) **9...Sbd7 10. Sg3 Hc7 11. h3 G:g3 12. f:g3 Gh5 13. Kh2 Se4 14. Gf4 Hb6 15. Wb1 f5 16. c3 Wae8 17. Hb3 h6 18. H:b6 a:b6 19. Wbe1 g5 20. Gc1 b5 21. a3 Kg7 22. Gc2 Sb6 23. Gd1 Sc4 24. S:g5** (G??boka i przyjemna dla oka kombinacja, któr? czarne najwyra?niej przeoczy?) **24...G:d1 25. S:e4 W:e4 26. W:d1 We2 27. Wde1 Wfe8 28. W:e2 W:e2 29. W:f5 Wc2 30. Gf4 W:b2 31. g4 Wc2 32. g5 h5** (Uwa?amy, ?e naturalne 32...hg jest lepsze.) **33. Kg3 W:c3+ 34. Kh4 W:a3 35. K:h5 b4 36. g6 Wa8 37. Gh6+ Kg8 38. g7 1-0.**

Niedawno w tym samym ?ródle czyli rubryce Shipleya odkry?em inn? zwyci?sk? parti? Stasia M?otkowskiego, z tym, ?e nazwisko wydrukowane zosta?o b??dnie jako Klotkowski. Kombinacja liter (ML), od której zaczyna si? jego nazwisko, w j?zyku angielskim nie istnieje, co wielokrotnie by?o powodem nieporozumie?. Przeciwnikiem Stasia by? Charles Jaffe, mistrz znany z nowojorskiej sceny szachowej, który grywa? w turniejach z udzia?em Capablanki, a w roku 1913 nawet go pokona?.

Jaffe - M?otkowski
Atlantic City 1921
VIII American Chess Congress

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Gb5 a6 4. Ga4 Gc5 5. c3 f5 6. G:c6 d:c6 7. S:e5 Gd6 8. Hh5+ g6 9. S:g6 Sf6 10. Hh4 Wg8 11. e5 W:g6 12. e:f6 Ge6 13. 0-0 Hd7 14. f7+ H:f7 15. f4 Wg4 16. Hh6 0-0-0 17. d3 Wdg8 18. g3 W8g6 19. Hh3 Hg7 20. Kf2 Gd5 21. Hh5 Gc5+ 22. Ke2 Hf8 23. c4 Wh6 24. H:g4 f:g4 25. c:d5 W:h2+ 26. Kd1 c:d5 27. f5 Wf2 28. W:f2 G:f2 29. Gf4 H:f5 30. Ke2 G:g3 31. G:g3 Hf3+ 32. Kd2 H:g3 33. Sc3 Hf4+ 34. Ke2 d4 35. Sd1 Hh2+ 36. Sf2 g3 37. Wf1 g2 38. Wc1 g1H 39. W:g1 H:g1 40. Kf3 Hb1 41. Ke4 H:b2 42. Sd1 He2+ 0:1
("Philadelphia Inquirer", 4/09/1921.

Mój przyjaciel Andy Ansel nie mia? tej partii w swej wielkiej bazie starych partii, z czego wnioskuje?, ?e przez 75 lat pozostawa?a zapomniana.

Jakim cz?owiekiem by? M?otkowski? Pozosta?y po nim zapisy partii, ale niewiele wi?cej. Oko?o 1970 roku "The Pennswoodpusher", oficjalny organ federacji szachowej stanu Pensylwania opublikowa? seri? wspomnie? E. Raymonda Glovera, z których jedno po?wi?cone by?o Stasiowi:

"M?otkowski mia? szczególny charakter, ale by? doskona?ym graczem mimo powa?nego defektu s?uchu. Mieszka? w strasznie zaba?aganionym pokoju na Mickel Street w Camden, w s?siedztwie historycznego lokum poety Waltera Whitmana. (...) Mia?em zwyczaj przyje?d?a? po niego i zabiera? na mecz, by mie? gwarancj? jego obecno?ci, by? bowiem nieprzewidywalny i móg? wcale si? nie zjawi?. Na jego ló?ku wala?y si? puste butelki po ketchupie, w pokoju pe?no by?o pojemników po napojach".

Cz?onkowie klubu podarowali mu wiele sztuk garderoby, by uczyni? jego osob? "lepiej prezentuj?c? si?", ale M?otkowski zawsze potrafi? wymiesza? ubranie, zak?adaj?c na przykad na siebie zielon? marynark?, br?zowe spodnie i purpurowy krawat, co czyni?o zabiegi przyjaciół bezowocnymi.

M

"Nieustannie pali? papierosy" - ci?gn?? Glover - " i by? nerwowy a? do tik. Zawsze potrafi?em powiedzie?, kiedy mój ruch by? dobry, gdy? wtedy dostawa? tik, a niekiedy nawet wstawa? i spacerowa? wokół szachownicy, do której powraca? dopiero wtedy, gdy si? uspokoi? i by? zdolny do koncentracji".

Niezale?nie od szczególnych upodoba? M?otkowski by? silnym szachist?. Historyk szachów Walter Korn napisa? w "America's Chess Heritage", ?e M?otkowski dostarczy? wielu analiz P. W. Sergeantowi do jego ksi??ki "Morphy Gleanings". (Kilka wzmocnie? M?otkowskiego znajdujemy równie? w przypisach do ksi??ki "Charousek's Games of Chess" tego samego autora - przyp. t?um.)

Gdy Sta? mia? 42 lat, w US - Open (lub przynajmniej jego poprzedniku) w San Francisco 1923 podzieli? pierwsze miejsce ze swym przyjacielem N. T. Whitakerem. M?otkowski w tym czasie mieszka? na Zachodnim Wybrze?u w Kaliforni, gdzie wed?ug relacji Glovera próbowa? zawrze? zwi?zek ma??e?ski z niskiego lotu gwiazdk? kina. Wkrótce po turnieju w San Francisco M?otkowski mia? w?tpliw? przyjemno?? identyfikowania r?cznego pisma Whitakera podczas procesu przed S?dem Federalnym w Los Angeles, co zakończy?o si? skazaniem tego ostatniego na wi?zienie za przewo?enie skradzionego auta. Nawet wtedy i pó?niej, gdy Whitaker przebywa? w federalnym zak?adzie karnym w Leavenworth (stan Kansas), ich przyja?? przetrwa?a.

W poni?szej partii M?otkowski gra? z urodzonym w 1892 r. w ?odzi Samuelem D. Factorem (Faktorem), który niedawno powróci? z olimpiady w Hadze, gdzie ameryka?ski zespó? zaj?? pierwsze miejsce.

Factor - M?otkowski
Bradley Beach (r. 4) 1928

1. d4 d5 2. Sf3 e6 3. c4 Sd7 4. Sc3 Sgf6 5. Gg5 Gb4 6. c:d5 e:d5 7. e3 c5 8. d:c5 Ha5 9. Hc2 Se4 10. Wc1 Sd:c5 11. Ge2 Gf5 12. Sh4 S:c3 13. S:f5 S:a2+ 14. Kf1 S:c1 15. S:g7+ Kf8 16. Gh6 S:e2 17. Sf5+ Ke8 18. K:e2 Ha6+ 19. Kf3 Hd3 20. H:d3 S:d3 21. Gg7 Wg8 22. Wd1 Se1+ 23. Ke2 S:g2 24. W:d5 Sh4 25. We5+ Kd7 26. Wb5 S:f5 0-1.

Jakkolwiek o M?otowskim rzadko si? dzi? pami?ta i pisze, rozegra? on wiele ciekawych partii, b?d?c w galerii szachistów polsko-ameryka?skich postaci? tyle? oryginaln? co znacz?c?. ?mier? zaskoczy?a go w Gloucester City (New Jersey) 16 sierpnia 1943 roku w wieku 62 lat. (artyku? ukaza? si? w miesi?czniku "Szachista" 1999/12)

Unikalny ID rozwi?zania: #1205

Autor: : John S. Hilbert, Tomasz Lissowski

Data ostatniej aktualizacji: 2020-09-06 12:24